

TELEVIZIUNEA SI „TIGANII” ANALIZA DE PRESA

Agentia de Monitorizare a Presei
Academia Catavencu

Adresa: Str. Ion Cîmpineanu, Nr. 20 A, Bl. 18 A, Scara A, Et. 2, Ap. 8, Interfon 08, Sector 1, Bucuresti
Tel/Fax: 01- 315 23 13; Tel: 0721 200 459; E-mail: agdeemon@fx.ro, romania@freeex.org
[Http://www.mma.ro](http://www.mma.ro); [Http://www.freeex.org](http://www.freeex.org); [Http://www.romanews.ro](http://www.romanews.ro)

TELEVIZIUNEA SI „TIGANII”

Studiul de fata isi propune sa diagnosticheze **imaginea etniei romilor**, asa cum este ea prezentata in principalele jurnale de stiri difuzate pe patru posturi TV, selectate dupa criteriul audientei: **Antena1, PrimaTV, ProTV, Romania1**. Monitorizarea s-a desfasurat in perioada **23 iunie – 11 iulie 2003**, fiind monitorizate aproximativ 70 de jurnale.

Asa cum reiese din analiza, predomina relatarea evenimentelor generate de conflicte (80%) care implica in principal romii, pe de o parte, si autoritati romane (indeobste Politia) sau straine, pe de alta parte. Abordarea preponderenta a situatiilor conflictuale si a imaginilor generatoare de stereotipuri negative precum “tigani infractori”, “tigani emigranti”, “tigani cersetori” si “tigani murdari” in cadrul stirilor TV nu este in concordanta cu normele si principiile deontologice ale jurnalismului.

In prelucrarea si interpretarea datelor, am luat in considerare raportul de complementaritate dintre imagine si comentariu. Jurnalele de stiri TV impun neutralitate in prezentare pentru a se atinge dezideratul imparțialitatii si profesionalismului in presa de informare. Dar, interdependenta imagine/comentariu afecteaza neutralitatea mesajului, astfel incat, de multe specifice care sa afecteze precizia informatiei si sa induca judecati de valoare cu privire la populatia de romi.

In cea mai mare parte a jurnalelor de stiri difuzate pe Antena1 si Romania1, comentariul este neutru, dar imaginile ce-l insotesc prezinta uneori aspecte negative referitoare la etnia romilor. De obicei, sunt prezentati romi care traiesc printre gunoarie, in case darapanate, copii neingrijiti sau cersind, romi care ocupa ilegal spatii apartinand domeniului public etc.

Cele doua teme dominante in majoritatea stirilor monitorizate au fost *migratia ilegala* (subiect mediatizat in mare masura de ProTV) si *descinderi ale autoritatilor* (PrimaTV si Antena1).

Realizarea unei analize cumulate a principalilor parametri (interesul mass media fata de protagonistii analizei, tendentiozitate imagine si comentariu, evenimente conflictuale, mentionarea inutila a etniei) care induc perceptii negative fata de romi in discursul jurnalistic, fie el vizual sau verbal, a scos in evidenta urmatoarele rezultate:

Posturi TV	Media parametrilor/Scor
Romania1	3.33
Antena1	3.33
PrimaTV	1.83
ProTV	1.16

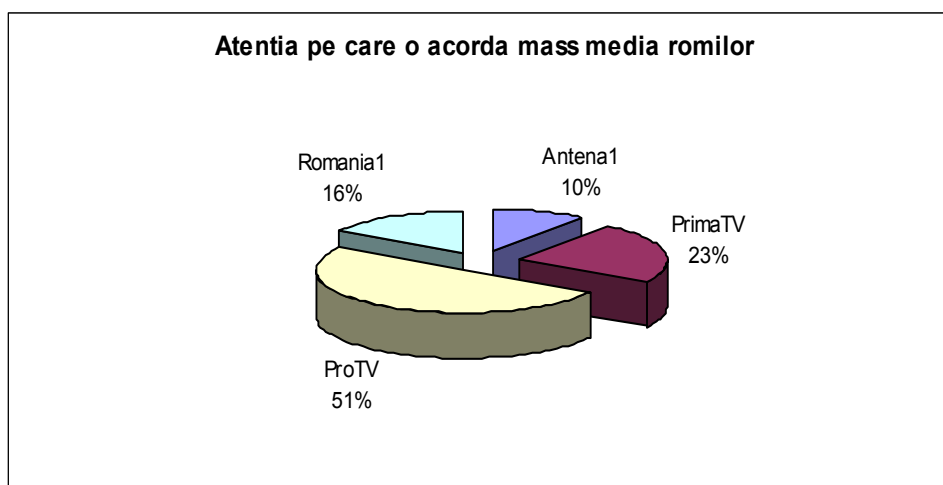
Cu cat media parametrilor se apropie de zero, cu atat creste tendinta negativa a materialelor televizate referitoare la romi. Astfel, Romania1 si Antena1 au tratat subiectul “romi” intr-o maniera mai putin negativa.

Prelucrarea si interpretarea datelor

a. Atentia pe care o acorda mass media romilor

Durata totala a stirilor monitorizate in aceasta perioada si al caror protagonist este etnia roma este de 2670 secunde (19 stiri). ProTV detine mai mult de jumatate din spatiul acordat acestor stiri cu un procent de 51%. Ii urmeaza Prima TV cu 23%, Romania1 cu 16% si Antena1 cu 10%.

Post TV	Durata (s)	Procent
Antena1	277	10%
PrimaTV	612	23%
ProTV	1358	51%
Romania1	423	16%
TOTAL	2670	100%

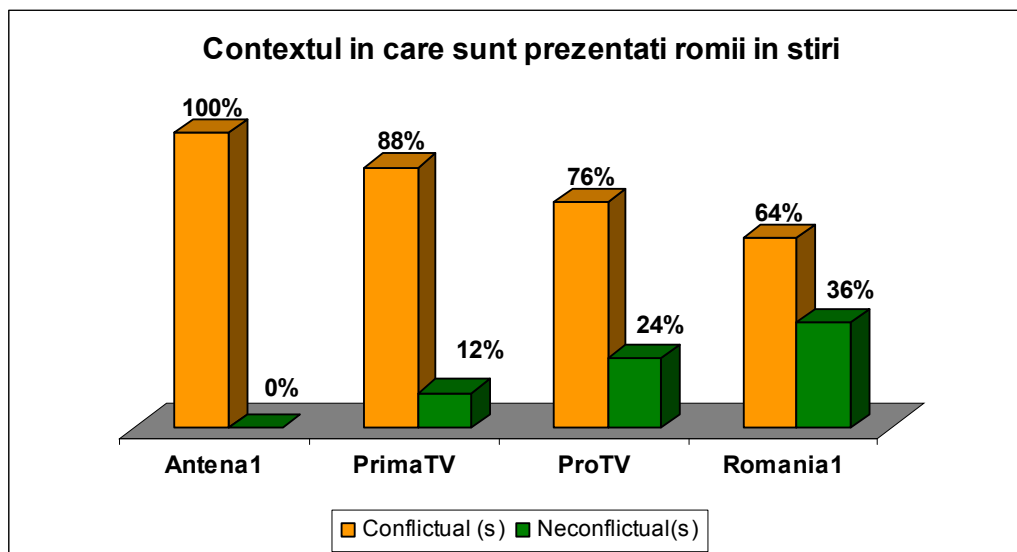

b.Contextul in care sunt prezentati romii in stiri

Un alt parametru urmarit in analiza a fost contextul evenimentului relatat. Astfel, sunt **evenimente conflictuale**, care implica unul sau mai multi protagonisti aflati în situatii contradictorii si **evenimente neconflictuale**, in care sunt relatate comportamente ale acestora care nu mai influenteaza pe nimeni altcineva in cadrul evenimentului prezentat.

Post TV	Conflictual (s)	Procent	Neconflictual (s)	Procent
Antena1	277	13%	0	0%
PrimaTV	540	25%	72	13%
ProTV	1036	49%	322	59%
Romania1	272	13%	151	28%
TOTAL	2125	100%	545	100%

Predomina evenimentele conflictuale in proportie de 80%, care au ca protagonisti, de cele mai multe ori, romii, pe de o parte, si autoritatile romane sau politia, pe de alta parte. Romania1 detine cel mai mic procent dintre cele patru televiziuni (64%), iar Antena1 a prezentat evenimente conflictuale in proportie de 100%.

c. Tendentiozitate vs. Neutralitate

In televiziune, comentariul si imaginea sunt complementare. Imaginea este mult mai evidenta pentru audienta atunci cand este insotita de comentariu. Mai mult, datorita faptului ca mesajul audio-vizual este efemer, imaginea ajuta intr-o mare masura la receptarea cat mai concreta a acestuia din urma. De aceea, in masurarea tendentiozitatii, am avut in vedere raportul comentariu/imagine.

Am identificat trei categorii in ceea ce priveste comentariul jurnalistic: stil **pozitiv** - textul prezinta o atitudine favorabila actorului; stil **neutru** - stirea contine informatie netendentioasa; stil **negativ** - textul stirii este ostil fata de unii protagonisti.

Tendentiozitatea comentariului a fost identificata urmarind in cadrul materialului televizat prezenta sintagmelor verbale care transmit atitudinea sa fata de protagonist si a **cuvintelor specifice** folosite de jurnalisti in relatarile despre etnicia romi precum: „a cersi”, „a fura”, „mahala”, „blesteme”, „talhari”, etc. De asemenea, am considerat tendentios negativ mesajul stirilor care nu raspunde celor 5 intrebari relevante pentru un articol de informare: cine, de ce, unde, cand, cum. De asemenea, raportate la contextul situational, **informatiile „in plus”** transporta judecati de valoare relevante pentru protagonistii actiunii si altereaza acuratetea informatiei. Am luat in considerare si cazurile in care **mentionarea etniei** in cadrul materialului televizat nu aduce un plus de informatie (nu este relevanta din punctul de vedere al informatiei prezentate).

Tendentiozitatea imaginilor a fost masurata in functie de urmatorii parametrii: imagini prin intermediul carora sunt alimentate stereotipuri negative deja existente la nivelul majoritatii; relevanta unghiurilor si planurilor de filmare care pot sa scoata in evidenta aspecte negative legate de etnia romilor.

Post TV	Nr. stiri	Imagini tendentioase	Imagini netendentioase	Comentariu tendentios	Comentariu neutru
Antena1	3	3	0	1	2
PrimaTV	6	5	1	6	0
ProTV	7	5	2	5	2
Romania1	3	1	2	1	2
TOTAL	19	16	3	15	4

Se poate observa in cadrul analizei noastre ca exista stiri al caror mesaj este impartial - etnia nu este mentionata, iar mesajul nu contine cuvinte specifice care ar putea sa afecteze precizia informatiei. Insa, sunt stiri ale caror imagini sunt tendentioase – prezinta aspecte din viata romilor care pot alimenta stereotipurile negative deja existente fata de acest grup minoritar.

Jurnalele posturilor de televiziune Antena1 si Romania1 au un comentariu aproape neutru, insa imaginile ce-l insotesc sunt tendentioase. De obicei, sunt prezentati romi care traiesc printre gunoaie, case darapanate, copii neingrijiti, etc. In ceea ce priveste ProTV si Prima TV, atat imaginile, cat si comentariul sunt tendentioase intr-o proportie mai mare fata de primele doua televiziuni amintite.

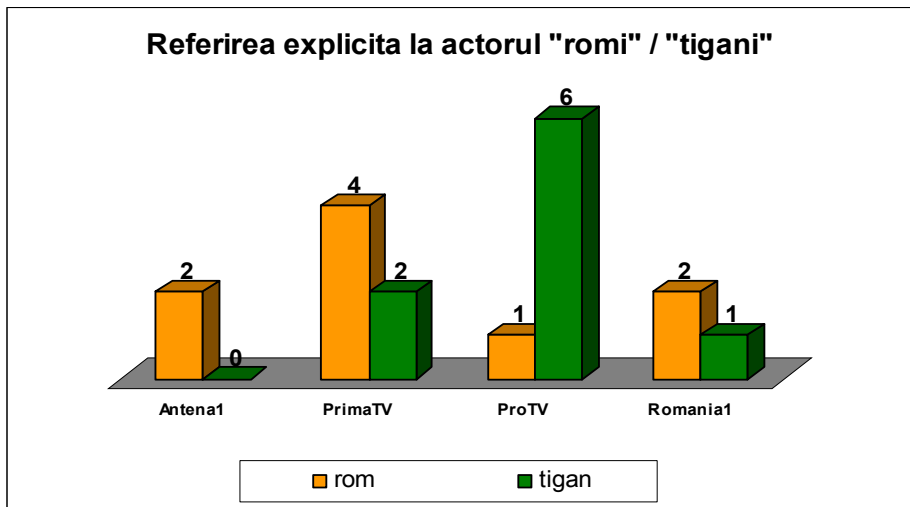
d. Referirea explicita la actorul romi/tigani

Avand in vedere ca termenul „tigan”este folosit uneori intr-un mod peiorativ, am avut in vedere frecventa acestuia in stirile difuzate pe cele patru posturi TV.

ProTV utilizeaza termenul „tigan” cel mai des atunci cand relateaza despre romi. Antena1 a folosit numai termenul „rom”, iar una dintre stirile difuzate de acest post TV nu a mentionat etnia romilor decat indirect, prin intermediul unor cuvinte specifice ce fac referire la grupul romilor: „mahala”, „blesteme”, etc.

In cazul postului Romania1, in una din cele trei stiri a fost folosit termenul de „tigan”, iar in jurnalele PrimaTV cuvantul „tigan” a aparut in 4 din cele 6 stiri monitorizate.

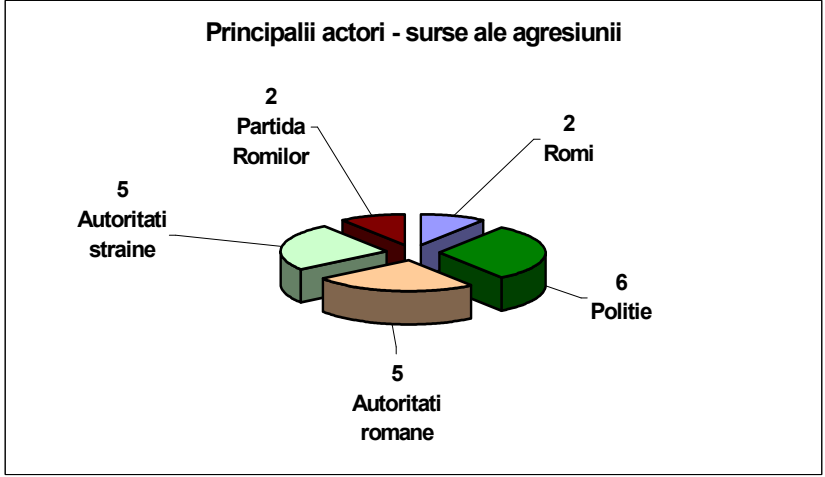
Post TV	Nr. Aparitii	Rom	Tigan
Antena1	3	2	0
PrimaTV	6	4	2
ProTV	7	1	6
Romania1	3	2	1
TOTAL	19	9	9

e. Comportament actori

In cazul comportamentului protagonistilor implicati in evenimentele relatate, am avut in vedere protagonisti - surse ale agresiunii (comportament **agresiv**), comportamente **neutre**, protagonisti – tinte ale agresiunii (situatii in care protagonistul este tinta agresiunii in cadrul conflictului prezentat). Comportamentul acestora pune in evidenta sursele care duc la declansarea conflictului. Acesta din urma poate fi atat verbal, cat si fizic.

In perioada monitorizata, majoritatea evenimentelor relatate au fost de natura conflictuala: stabilirea ilegala a unor cetateni romani in Napoli si interventia politiei si a autoritatilor la locul de desfasurare a evenimentelor in care romii sunt protagonisti. In acest sens, principalul actor – sursa a agresiunii este politia, iar etnicii romi au inregistrat cel mai mare punctaj ca actori – tinte ale agresiunii (vezi anexa A).

f. Tema dominanta

Cele doua teme dominante identificate in urma analizei sunt „migratia ilegala” (situatii conflictuale dintre autoritatile din Napoli si emigrantii romani) - tema preluata in cea mai mare masura de ProTV - si „descinderi ale autoritatilor” (Antena1, PrimaTV).

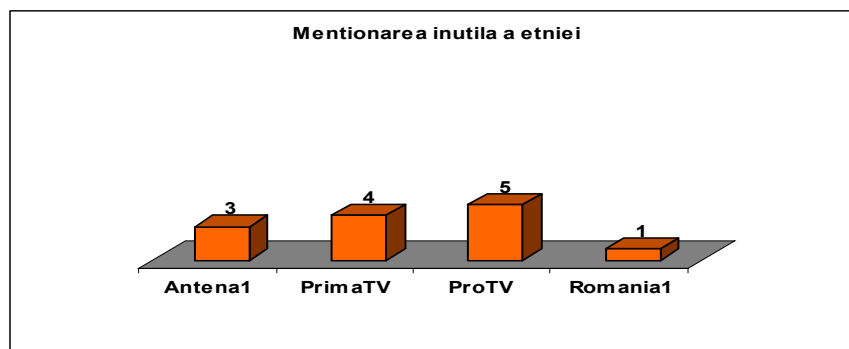
Tema	Frecventa	Antena1	PrimaTV	ProTV	Romania 1
migratia ilegala	6	0	0	5	1
descinderi ale autoritatilor	6	3	3	0	0
conflict interetnic	2	0	2	0	0
educatie	2	0	1	1	0
romii in statistici	2	0	0	1	1
romii din alte tari	1	0	0	0	1

g. Mentionarea inutila a etniei

De cele mai multe ori, mentionarea etniei in cadrul materialului televizat nu aduce un plus de informatie - nu este relevanta din punctul de vedere al informatiei prezentate.

Post TV	Nr. Aparitii	Mentionarea inutila a etniei
Antena1	3	3
PrimaTV	6	4
ProTV	7	5
Romania1	3	1
TOTAL	19	13

Din totalul de 19 stiri monitorizate in perioada iunie-iulie, in 13 dintre acestea, etnia roma este mentionata fara a fi relevanta pentru stirea transmisa. Romania1 a mentionat etnia participantilor la eveniment in cea mai mica masura, fata de ProTV si PrimaTV care au specificat etnia protagonistilor in majoritatea stirilor difuzate de aceste canale, chiar daca aceasta era irelevanta.

h. Stereotipuri

Conform „Barometrului relatiilor etnice” realizat de Metro Media Transilvania, principalele insusiri prin care sunt caracterizati romii de catre populatia majoritara sunt: murdari, hoti, lenesi, inapoiati, dezbinati. Aceste etichete scot in evidenta prejudecatile populatiei majoritare fata de etnicii romi. Prin urmare, romi sunt vazuti ca infractori, lenesi si saraci. Stereotipurile principale care au fost identificate in analiza de presa sunt: tigani infractori (7 aparitii), tigani emigranti, cersetori si murdari cu cate 6 aparitii. In acest context, mass media promoveaza si alimenteaza stereotipuri negative la adresa romilor si prejudecatile populatiei majoritare fata de acestia.

Stereotipuri	Frecventa	Procent
tigani infractori	7	18%
tigani emigranti	6	15%
tigani cersetori	6	15%
tigani murdari	6	15%
tigani saraci	5	13%
tigani violenti	4	10%
tigani hoti	3	8%
natalitate mare	1	3%
tigani afaceristi	1	3%
TOTAL	39	

ANEXE

A. Comportamentul actorilor

Nr. Aparitii	Surse ale agresiei	Comportament neutru	Tinte ale agresiei
17	2	3	12
7	6	1	0
5	5	0	0
5	5	0	0
3	2	1	0
2	0	2	0
2	0	2	0
2	2	0	0
2	0	0	2
2	2	0	0
1	0	1	0
1	0	1	0
1	0	1	0
8	4	3	1

B.Cuvinte si expresii specifice

Verbe:	Frecventa
a cersi	5
a fura	4
a migra	1
a se bate	1

Substantive si adjective:	Frecventa
bataie generala	1
Blesteme	2
bordeiele romilor	1
Bulibasa	1
catunele de tigani	1
Cersetori	1
Clandestin	1
Conflict	1
Cutite	1
Deportare	1
epopeea tiganeasca	1
hoti	2
Incaierare	1
infractori	1
injurii	1
mahala	1
mizerie	1
munti de gunoaie	1
murdarie	1
nomazi	1
obiecte/bunuri furate	2
pumni	1

romi amendati	1
scandal	4
scandalagii	1
talhari	1
tipete	1
traditionalele lesinuri	1

	Expresii:
s-au dat in spectacol	1
scandalurile se tin lant	1
tine piept tiganilor	1

